

**РЕГЛАМЕНТ
ЗА ОРГАНИЗИРАНЕ И ПРОВЕЖДАНЕ
НА ОЛИМПИАДАТА ПО БИОЛОГИЯ И ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ
ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2016–2017 ГОДИНА**

I. Общи положения

Олимпиадата по биология и здравно образование през учебната 2016 – 2017 година се организира и провежда в съответствие със Заповед № РД 09-1369 от 15.09.2016 г. на министъра на образованието и науката, Приложение 1 – Изисквания за организиране и провеждане на ученическите олимпиади и националните състезания през учебната 2016 – 2017 година. Настоящият регламент има за цел да допълни и конкретизира информацията, свързана със спецификата на олимпиадата по биология и здравно образование.

1. Целите на олимпиадата по биология и здравно образование са:

- да се предостави възможност на учениците за интелектуална изява;
- да се създадат условия за прилагане на изследователски методи в конкретни предметни области;
- да се стимулира личностната изява на учениците;
- да се мотивират учителите за работа с ученици с изявени способности.

2. Олимпиадата по биология и здравно образование се организира и провежда в три кръга: общински, областен и национален.

3. Организацията и провеждането на олимпиадата по биология и здравно образование се осъществяват от експерта по биология и здравно образование в МОН и от експертите по природни науки и екология в РУО, от директорите на училищата, от училищните, областните и националната комисии за олимпиадата.

4. Състав на Националната комисия:

а) В Националната комисия могат да участват представители на академичната общност от висшите училища и от институтите на БАН, на професионални сдружения, експерти, учители.

б) Съставът на Националната комисия за олимпиадата по биология и здравно образование се определя със заповед на министъра на образованието и науката.

5. Задължения на Националната комисия:

а) Изготвя регламент за организиране и провеждане на олимпиадата по биология и здравно образование и го представя на експерта по биология и здравно образование в МОН, подписан от председателя на комисията, не по-късно от 10 работни дни след издаване на заповедта за определяне състава на комисията.

б) Всеки от членовете на Националната комисия при получаване на заповедта за участие в Национална комисия удостоверява с декларация отсъствието на обстоятелства, които биха довели

до нарушаване на принципа за обективно оценяване и за неразпространение на информация, свързана с темите, задачите и тестовите въпроси, преди тяхното официално обявяване.

в) Изготвя темите, задачите и тестовите въпроси за областния кръг и за националния кръг в съответствие с регламента на олимпиадата.

г) Извършва окончателното оценяване и класиране на предложените от областната комисия участници в съответствие със Заповед № РД 09-1369 от 15.09.2016 г, както и с настоящия регламент и представя в МОН за утвърждаване протокол за допуснатите до участие в националния кръг – до 120 ученици, в срок не по-късно от 10 работни дни преди датата на националния кръг.

д) Оценява знанията и уменията на участниците в националния кръг в съответствие с регламента на олимпиадата и изготвя протоколи (по състезателни групи) с окончателното класиране на участниците с техните имена, населено място, училище, клас и резултати, както и протокол за лауреатите на Националната олимпиада по биология и здравно образование.

е) Извършва подготовка за участие в международните олимпиади на учениците от разширения национален отбор, провежда подборно контролно с тях и изготвя протокол с резултатите им в низходящ ред.

ж) Предлага на министъра на образованието и науката за утвърждаване състава на националния отбор за участие в международната олимпиада в срок не по-късно от 15 работни дни преди провеждането на международната олимпиада по биология.

з) Изпраща непосредствено след обявяване на резултатите в електронен вид в пресцентъра на МОН информация за представянето на българския отбор, а докладите за участие в международните олимпиади по биология и протоколи с резултатите на участниците – на хартия в срок до 10 работни дни след провеждането на съответната международна олимпиада.

6. Координацията на дейностите на Националната комисия се осъществява от експерта по биология и здравно образование в МОН.

7. На участниците във всички кръгове на олимпиадата не се разрешава използването на други помощни материали освен предоставените заедно с изпитните теми. Разрешено е използването на собствен калкулатор с прости математически функции.

II. Общински кръг

1. Провежда се по график, определен от регионалните управления на образованието (РУО) в съответствие със Заповед № РД 09-1369 от 15.09.2016 г.

2. Участват ученици от VII до XII клас включително, разпределени в четири групи:

- I състезателна група – ученици, които през настоящата учебна година изучават учебно съдържание за VII клас;

- II състезателна група – ученици, които през настоящата учебна година са в VIII клас и/или изучават учебно съдържание за VIII клас;
- III състезателна група – ученици, които през настоящата учебна година са в IX клас и/или изучават учебно съдържание за IX клас;
- IV състезателна група – ученици, които през настоящата учебна година са в X, в XI и в XII клас на всички видове училища.

3. Ако ученик заяви желание, той може да участва не в своята, а в следващата възрастова група. Заявката се подава в писмен вид до съответния учител с копие до експерта в РУО.

4. Темата за всяка група е различна. Включва тестови задачи, които се съставят на основата на учебното съдържание от задължителната подготовка по предмета човекът и природата (биологичната част) и задължителната и профилираната подготовка по биология и здравно образование, както следва:

- за учениците от първа група: учебното съдържание от V–VII клас;
- за учениците от втора група: учебното съдържание от V–VIII клас;
- за учениците от трета група: учебното съдържание от V–IX клас;
- за учениците от четвърта група: учебното съдържание от V–XII клас.

Темите, както и критериите за проверка и оценка, се определят от експертите в РУО.

5. Директорите на училищата, определени със заповед на началника на РУО за място на провеждане на общинския кръг на олимпиадата по биология и здравно образование, назначават училищна комисия и определят квесторите.

6. Времетраенето на общинския кръг на олимпиадата по биология и здравно образование е 4 астрономически часа.

7. Темите и критериите за оценяване се разработват от експерти по природни науки и екология в РУО или от учители, които писмено са декларирали отсъствие на конфликт на интереси.

8. Училищните комисии оценяват писмените работи на учениците.

9. В срок до 7 дни от състезателния ден училищната комисия изготвя:

- протокол за явилите се ученици и техните резултати;
- протокол за класираните за областния кръг ученици и техните резултати.

10. Протоколите по т. 9 се заверяват с подпис и печат от директора на училището, който в двудневен срок ги изпраща на началника на РУО заедно с писмените работи на класираните ученици.

11. Контролът по провеждането на общинския кръг се осъществява от експертите по природни науки и екология в РУО, а където няма такива – от определени със заповед на началника на РУО длъжностни лица.

12. За участие в областния кръг на олимпиадата се класират тези ученици, които са получили на общинския кръг не по-малко от 70% от максималния брой точки.

III. Областен кръг

1. Областният кръг на олимпиадата по биология и здравно образование се провежда на 26.02.2017 г. от 9,00 часа съгласно графика, утвърден със Заповед № РД 09-1369 от 15.09.2016 г. на министъра на образованието и науката.

2. Участват ученици от VII до XII клас включително, разпределени в четири групи:

- I състезателна група – ученици, които през настоящата учебна година изучават учебно съдържание за VII клас;

- II състезателна група – ученици, които през настоящата учебна година са в VIII клас и/или изучават учебно съдържание за VIII клас;

- III състезателна група – ученици, които през настоящата учебна година са в IX клас и/или изучават учебно съдържание за IX клас;

- IV състезателна група – ученици, които през настоящата учебна година са в X, в XI и в XII клас на всички видове училища.

3. Ако ученик заяви желание, той може да участва не в своята, а в следващата възрастова група. Заявката се подава в писмен вид до съответния учител с копие до експерта в РУО.

4. Темата за всяка група е различна. Включва тестови задачи, които се съставят на основата на учебното съдържание от задължителната и профилираната подготовка по предмета човекът и природата (биологичната част) и по биология и здравно образование, както следва:

- за учениците от първа група: учебното съдържание от V–VII клас;

- за учениците от втора група: учебното съдържание от V–VIII клас;

- за учениците от трета група: учебното съдържание от V–IX клас;

- за учениците от четвърта група: учебното съдържание от V–XII клас.

5. Въпроси, възникнали по време на олимпиадата, отнасящи се до темите, се решават на място от Областната комисия, утвърдена със заповед на началника на РУО. Ако решението на комисията води до промени (технически или фактически) в условията на задачите, своевременно се информират всички участващи ученици и се съставя протокол, който се изпраща в МОН заедно с протоколите от областния кръг и писмените работи на учениците, предложени за участие в националния кръг.

6. Темите, както и критериите за проверка и оценка, се определят от Национална комисия, утвърдена със заповед на министъра на образованието и науката.

7. Времето за работа на учениците е 4 (четири) астрономически часа.

8. Проверката и оценката се извършват от Областна комисия, определена от началника на РУО със заповед, в която са определени и училищата домакини и квесторите. Квесторите не са учители по биология и здравно образование.

9. При започване на състезанието се разсекретява само теоретичната част. Указанието за проверка и оценка се разсекретява след изтичане на времето за разработване на писмената работа, определено в т. 7.

10. Писмените работи са анонимни за всички възрастови групи. Комисията работи в областния град под контрола на експерта по природни науки и екология от РУО или друг експерт от РУО, определен от началника на РУО.

11. Въпроси, възникнали по време на състезанието и отнасящи се до темите, се решават на място от областната комисия, утвърдена със заповед на началника на РУО. Ако решението на комисията води до промени (технически или фактически) в условията на задачите, своевременно се информират всички участващи ученици и се съставя протокол с решението на комисията, който се изпраща в МОН заедно с протоколите от областния кръг.

12. При проверката и оценката всеки от двамата проверители (членове на Областната комисия) е длъжен да провери и оцени всяка задача, като изпише броя на точките на празното поле вдясно от задачата, използвайки различни по цвят химикалки (червен и зелен). В края на теста трябва да бъдат записани общият брой точки от всички задачи, както и името, фамилията и подписът на всеки от проверителите.

13. Ако в писмената работа на един ученик са налице корекции в отговорите на 20% или повече от 20% от задачите, то крайният брой точки за целия тест е 0 (нула).

14. При всяко различие в оценката между двамата проверители писмената работа се проверява от арбитър. Оценката на арбитъра е окончателна.

15. Писмените работи на учениците, които се предлагат за участие в националния кръг, трябва да са с резултат не по-нисък от 60% от максималния;

16. Областните комисии изготвят в срок до 7 работни дни от състезателния ден:

а) справка (по образец от МОН на електронен носител) за броя на оценителите и за броя работи, проверени и оценени от всеки член на областната комисия, която се изпраща на хартиен носител и по електронен път на експерта по биология и здравно образование в МОН;

б) Протокол № 2 за резултатите на учениците, които комисията не предлага за допускане до Националния кръг на олимпиадата. Разсекретяването на Протокол № 2 с резултатите на учениците от областния кръг се извършва **след получаване** на протокола за допуснатите ученици до национален кръг от Националната комисия. Протокол № 2 съдържа имената на учениците, училището, населеното място, областта, класа и окончателната оценка в точки. След получаване на

окончателния протокол от Националната комисия и разсекретяването на Протокол № 2, РУО информира училищата за резултатите на учениците от областния кръг и за допуснатите участници.

в) Протокол № 3 за резултатите на учениците, предложени за допускане до национален кръг. Протоколът се изготвят на хартиен носител и в електронен вид (Excel формат). В протокола се попълват фиктивните номера и резултатите на учениците, като писмените работи не са разсекретени.

17. Началникът на РУО в срок до 7 работни дни от състезателния ден заверява с подпис и печат протокол № 3 и го изпраща в МОН заедно с писмените работи и малките пликчета с имената при засекретените работи на предложените за участие в националния кръг ученици. Протокол № 3 се изпраща в МОН на експерта по биология и здравно образование и по електронната поща във формат Excel.

18. Експертът по биология и здравно образование в МОН предава Протокол № 3 и неразсекретените писмени работи за арбитраже на Националната комисия в срок от 2 работни дни.

19. Националната комисия:

а) арбитражира и окончателно оценява неразсекретените писмени работи на предложените ученици;

б) разсекретява и изготвя окончателен протокол (по състезателни групи), който съдържа: трите имена, училището, населеното място, окончателните оценки и решение за допускане/недопускане до участие до национален кръг. Този протокол се представя в МОН на експерта по биология и здравно образование не по-късно от 10 дни преди националния кръг на хартиен носител, подписан от председателя на Националната комисия и в електронен вид във формат Excel.

в) изпраща чрез експерта по биология и здравно образование в МОН окончателния протокол до Регионалните управления на образованието.

20. Решението на Националната комисия по отношение на допуснатите до национален кръг ученици е окончателно и не подлежи на обжалване и промяна.

IV. Национален кръг

1. Националният кръг на олимпиадата по биология и здравно образование се провежда в два последователни дни на 01 и 02.04.2017 г. съгласно графика, определен от МОН в Заповед № РД 09-1369 от 15.09.2016 г. на министъра на образованието и науката.

2. Участниците в националния кръг се определят след арбитраж на писмените работи от областния кръг. Арбитражът се извършва от Националната комисия.

3. Протоколът за допуснатите и недопуснати ученици за участие в Националния кръг на олимпиадата се изпраща до Регионалните управления на образованието, които създават

организация за информиране на училищата за окончателните резултатите от областния кръг на олимпиадата.

4. Ако ученик, който е класиран за Националния кръг, заяви писмено, че се отказва от участие, то на негово място се включва следващият ученик от същата възрастова група според резултатите от арбитража

5. До участие в този кръг се допускат до 120 (сто и двадесет) ученици в две групи, както следва:

- първа група: 60 ученици в VII и VIII клас и ученици, изучаващи през настоящата учебна година учебното съдържание за VIII клас (ЗП);

- втора група: 60 ученици, от които:

- 5–10 ученици в IX клас и ученици, изучаващи през настоящата учебна година учебното съдържание за IX клас (ЗП или ПП);

- 50–55 ученици в X, XI и XII клас и ученици, изучаващи учебното съдържание за X, XI или XII клас (ЗП или ПП).

6. Ако ученик заяви желание, той може да участва не в своята, а в следващата възрастова група. Заявката се подава в писмен вид до експерта в МОН.

7. Националният кръг включва два етапа, които се провеждат в два последователни дни. Първият етап се състои в решаване на тест от теоретични задачи, а вторият – в решаване на практически задачи. Времетраенето на теоретичния етап е 4 (четири) астрономически часа, а на практическия – по 35 минути за всяка от включените области на биологичното знание.

8. Теоретичните и практическите задачи, както и критериите за проверка и оценка се разработват от Националната комисия.

За I група:

Всички ученици в тази група се състезават върху един и същ теоретичен тест, който включва задачи от следните области на биологичното знание:

- структура и жизнени процеси при едноклетъчните и многоклетъчните организми и при човека;

- произход, еволюция и класификация на организмите;

- биоразнообразие;

- здравни и екологични познания.

Съдържанието на практическите задачи е от следните области на биологичното знание:

- анатомия, физиология и биоразнообразие на растенията;

- анатомия, физиология и биоразнообразие на животните;

- анатомия, физиология и хигиена на човека.

За решаване на практическите задачи е необходимо учениците да притежават умения за: събиране на данни, наблюдение, микроскопиране, измерване, изчисления, класификация, откриване на взаимовръзки, анализ на данни, представени графично, таблично или на схема, и техния трансфер, прилагане на дихотомични ключове за определяне до клас, разред или семейство, изготвяне на временни микроскопски препарати, отпрепарирани и дисекция на растителни и животински тъкани и органи, статистическа обработка на резултати.

За II група:

Всички ученици в тази група се състезават върху един и същ теоретичен тест. Тестът включва задачи от следните области на биологичното знание:

- биоорганични молекули – видове, структура и свойства;
- надмолекулни комплекси;
- прокариоти и протисти – морфология, метаболизъм, значение за природата и за човека;
- еукариотна клетка – морфология, метаболизъм, мембранен транспорт, клетъчно делене;
- растения, гъби, животни – устройство, жизнени процеси, класификация, биоразнообразие;
- тъкани – морфология и функции;
- анатомия и физиология на човека;
- антропогенеза;
- здравни познания за човешкия организъм;
- наследственост и изменчивост на организмите;
- онтогенеза и филогенеза;
- популация, биоценоза, екосистема и биосфера – структура и динамика;
- биотехнологични процеси – приложение в медицината и в промишлеността;
- взаимодействие човек – природа.

Практическите задачи включват задачи от следните области на биологичното знание:

- клетъчна и тъканна биология;
- биохимия;
- генетика;
- анатомия, физиология и биоразнообразие на растенията и на животните;
- анатомия, физиология и хигиена на човека.

За решаване на практическите задачи е необходимо учениците да притежават умения за: събиране на данни, наблюдение, микроскопиране, измерване, изчисления, класификация, откриване на взаимовръзки, анализ на данни, представени графично, таблично или на схема и техния трансфер, формулиране и доказване на хипотези, обобщаване на резултати и формулиране на изводи, прилагане на дихотомични ключове за определяне до клас, разред или семейство, отпрепарирани и дисекция на растителни и животински тъкани и органи, изготвяне на временни,

полутрайни и трайни микроскопски препарати, експериментална работа в лабораторни условия, статистическа обработка на резултати.

9. Писмените работи се проверяват и оценяват от двама проверители – членове на Националната комисия. При всяко различие в оценката между двамата проверители писмената работа се проверява от арбитър. Оценката на арбитъра е окончателна.

10. Класирането е по групи – I и II група.

11. На участниците във II група (IX–XII клас) Националната комисия определя оценки, както следва:

- отличен (6) на ученика, класиран на първо място на националния кръг на олимпиадата, и на учениците, получили не по-малко от 90% от средния брой точки на първите трима в класацията;

- отличен (5,75) на учениците, получили от 80% (включително) до 89% (включително) от средния брой точки на първите трима в класацията;

- отличен (5,50) на учениците, получили от 75% до 79% (включително) от средния брой точки на първите трима в класацията;

- много добър (5,25) на учениците, получили от 70% до 74% (включително) от средния брой точки на първите трима в класацията;

- много добър (5,00) на учениците, получили от 65% до 69% (включително) от средния брой точки на първите трима в класацията;

- много добър (4,75) на учениците, получили от 60% до 64% (включително) от средния брой точки на първите трима в класацията;

- много добър (4,50) на учениците, получили от 55% до 59% (включително) от средния брой точки на първите трима в класацията.

12. На учениците, получили оценка отличен (6) на националния кръг на олимпиадата и завършващи средно образование през настоящата учебна година, МОН издава удостоверение за статута им на лауреати на Националната олимпиада по биология и здравно образование съгласно §2 от Наредбата за държавните изисквания за приемане на студенти във висшите училища на Република България (приета с ПМС № 79/09.05.2000 г., обн. ДВ, бр. 40/2000 г.) и чл. 33, чл. 35 и чл. 36 от Наредба № 8/11.08.2016 г. за информацията и документите (обн. ДВ, бр. 66/23.08.2016 г.).

13. На учениците, получили оценка отличен (5.50) и отличен (5.75) на националния кръг на олимпиадата по биология и здравно образование и завършващи средно образование през настоящата учебна година, МОН издава служебна бележка, която да послужи за приемането им във висши училища при решение на съответното висше училище.

14. Учениците от всички възрастови групи, класирани на първо, второ и трето място в националния кръг, получават грамота от МОН.

15. Учениците от всички възрастови групи, участвали в Националния кръг на олимпиадата, получават грамота за участие, подписана от председателя на Националната комисия.

16. Двама ученици, които са получили най-високи резултати от I и II състезателна група и да не навършват 17 години към 31.12.2017 г., имат право да участват в подбора за националния отбор за Европейската олимпиада по природни науки през 2018 година.

17. Документите по т. IV.12 и IV.13 се получават лично от ученика или упълномощено от него лице в съответните стаи от служителите на фронт-офиса на МОН.

V. Международна олимпиада по биология (23-30 юли 2017 г., гр. Ковънтри, Великобритания)

1. Отборът за участие в Международната олимпиада по биология (МОБ) се състои от четирима ученици.

2. Те се определят измежду първите десет класирани ученици на Националния кръг на олимпиадата във втора група (IX–XII клас), които формират разширения национален отбор.

3. Ако някой от учениците, които са класирани до 10-то място се откаже от участие и заяви това писмено, то неговото място в разширения национален отбор се заема от следващия в класацията.

4. Определените участници в разширения национален отбор представят декларация, подписана от ученика и от родител, че при класиране ще вземат участие в Международната олимпиада.

5. Разширеният национален отбор се подготвя по програма и от преподаватели, определени от Националната комисия. Съобразно изискванията на МОБ подготовката включва и теми, които надграждат профилираната подготовка в българското училище.

6. По решение на Националната комисия в подготовката могат да участват допълнително още двама ученици без право на класиране за Международната олимпиада и при следните условия: да са получили най-високи резултати от I или II състезателна група, спрямо другите състезатели на същата възраст, и да не навършват 17 години към 31.12.2017 г.

7. В края на подготовката се провеждат анонимен тест и практически изпити, подготвени от Националната комисия и съобразени с изискванията на МОБ. Учениците, класирани на първите четири места, формират Националния отбор за Международната олимпиада.

8. Националният отбор участва в Международната олимпиада по биология след получена покана от страната домакин и при условията на регламента на Международната олимпиада.

9. Ръководители и наблюдатели в състава на Националния отбор могат да бъдат председателят и членовете на Националната комисия, преподаватели и научни работници, участвали в подготовката на отбора и експертът по биология и здравно образование от МОН.

10. Отборът участва в Международната олимпиада по биология при осигурено финансиране в съответствие със Заповед № РД 09-1369 от 15.09.2016 г.